

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

РУСИН ГАЛИНА АНДРІЇВНА

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
з навчальної дисципліни
ОСНОВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЗА ВИМОГАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ**

**Для студентів спеціальності 6.010100
Початкове навчання
ОКР - бакалавр**

Івано-Франківськ

2012

Методичні вказівки до організації та проведення практичних робіт з навчальної дисципліни «Основи науково-педагогічних досліджень». За вимогами кредитно-модульної системи. Для студентів спеціальності 6.010100 «Початкове навчання» ОКР – бакалавр / укл. Русин Г.А. – Івано-Франківськ: 2012. – 47 с.

Затверджено Вченою радою Педагогічного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» протокол № 1 від 30 серпня 2012 року.

Рецензенти:

Кіліченко О.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Оліяр М.П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Русин Г.А.
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу
Змістовий модуль I. Теоретико-методичні навчальні модулі				
Тема 1. Поняття про науку та наукове пізнання	1	2	2	
Тема 2. Методологія науково-дослідницької діяльності.	1	2	2	-
Тема 3. Методи науково-педагогічного дослідження	2	4	2	Навчальний проект
Тема 4. Основні положення наукової методології.	1		2	
Змістовий модуль II. Інформаційна база наукових досліджень.				
Тема 5. Інформаційне забезпечення науково-педагогічного дослідження	2	4	6	2

Тема 6. Організація наукового дослідження	2			
Тема 7. Оформлення і теоретичне обґрунтування результатів наукового дослідження.	2	2	4	2
Тема 8. Основні види навчально-наукової роботи студентів	1	2	4	2
Всього годин	12	16	22	6

Мета викладання дисципліни

Якісна підготовка майбутнього вчителя сьогодні немислима без належного рівня наукових знань і умінь. Впровадження у навчально-виховний процес інформаційно-комунікативних технологій вимагає від майбутнього вчителя не тільки знати предмети, що викладатиме у початковій школі, але й творчо відноситись до своєї праці. Даний курс покликаний сформувати творчу особистість вчителя, здатного осмислювати і корегувати свій та чужий досвід. На студентській лаві формується інтерес до науково-педагогічного пошуку, розвиваються здібності аналізувати педагогічні факти і явища, робити з них правильні наукові висновки. Праця вчителя це праця дослідника.

Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати

- Закономірності проведення різних педагогічних досліджень;
- Основні категорії (поняття) педагогічного дослідження;
- Принципи наукових досліджень;
- Вимоги що пред'являються до науково-педагогічних досліджень і вимоги до них;
- Методи і прийоми досліджень;
- Як із конкретних фактів на основі узагальнень здобувати теоретичні

ВИСНОВКИ

ВМІТИ

- Вміти використовувати такі методи науково-педагогічних досліджень як: спостереження, бесіди, анкети, тести, експерименти, тощо;
- Аналізувати і синтезувати наукові і реальні факти і явища;
- Самостійно виконувати курсові, дипломні і магістерські роботи;
- Виступати на наукових конференціях, семінарах тощо.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРИКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ОСНОВИ –НАУКОВО ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Основною метою проведення практичних занять з даного предмету є:

- перевірити правильність та рівень засвоєння теми студентами;
- виявити неточності, недоліки і провести корекцію знань;
- спонукати до роботи з науковою літературою;
- залучати до аналізу конкретних педагогічних фактів і явищ;
- розвивати у студентів самостійність мислення, уміння висловити свою

думку;

- контролювати систематичність підготовки до знань

У результаті проведення практичних занять студенти повинні знати:

- основні поняття та ідеї теми, що вивчається;
- наукову та навчальну літературу з теми;
- як і ким розвивалися основні ідеї, що викладені в лекції та зафіксовані в

літературі;

- як із сукупності методів навчально-педагогічних досліджень вибрати саме ті, що дозволяють забезпечити успіх наукового пошуку;

- що потрібно робити для подальшого розвитку проблем, що обговорюються на занятті.

Студенти повинні вміти:

- користуватися літературою, довідниками, тощо;
- чітко і зрозуміло висловлювати свої думки;
- обстоювати, аргументувати свою позицію;
- самостійно робити висновки і узагальнення;

- аналізувати реальні факти, використовувати методи наукових досліджень;

- бачити і розуміти перспективи розвитку, збагачення та урізноманітнення методів досліджень.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

З КУРСУ «ОСНОВИ –НАУКОВО ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Студенти повинні самостійно підбирати наукову літературу до міні-

наукових робіт за заданою тематикою, визначати мету, об'єкт, предмет, завдання, гіпотезу, правильно розкрити актуальність проблеми;

- правильно проводити запис наукової літератури за вимогами ;
- вміти добирати за тематикою роботи різні методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, бесіди, анкети, тести, експерименти, тощо.
- вміти проаналізувати структуру наукової статті, пояснити, що розкривається у постановці проблеми, в аналізі наукових досліджень, мета, а також що розкриває автор в основному змісті статті, висновки, література.

Студент повинен знати:

- вимоги що пред'являються до науково-педагогічних досліджень і вимоги до них;
- методи і прийоми досліджень;
- закономірності проведення різних педагогічних досліджень;
- основні категорії (поняття) педагогічного дослідження;
- принципи наукових досліджень;
- як із конкретних фактів на основі узагальнень здобувати теоретичні висновки;
- аналізувати і синтезувати наукові і реальні факти і явища;
- робити власні висновки і узагальнення;
- виступати на наукових конференціях, семінарах тощо.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА. Організація наукової діяльності в галузі педагогіки

МЕТА: закріпити знання студентів про поняття, цілі, функції та структурні елементи науки, класифікацію наук, організацію педагогічної науки в Україні, вимоги до науковця та основні форми наукової діяльності.

План

1. Предмет і сутність науки, її функції та структурні елементи.
2. Етапи розвитку української педагогічної науки.
3. Класифікація наук.
4. Форми наукової діяльності. Вимоги до науковця.
5. Значення педагогічної практики у науці.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Ознайомитися із рекомендованою літературою.
2. Підготувати реферат (один на підгрупу). «Розвиток вітчизняної педагогічної науки: історико-прогностичний аспект»
3. Історія становлення та розвитку психолого-педагогічної науки в Україні. Обговорення реферату.

Частково-пошуковий рівень

1. Загальна характеристика форм студентської наукової роботи. Характеристика наукового стилю викладу матеріалу.
2. Форми роботи з науковою літературою.
3. Конспектування: види, вимоги до конспектування.

Творчий рівень

1. Опрацюйте наукові статті з педагогіки у періодичних журналах, выпишіть назви статей їх постановку проблеми, мету.
2. Підберіть наукову статтю за темою цікавою для вас. Дайте повний аналіз (структуру) наукової статті.

Література

1. Стеченко Д.М. , Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник.- 2-ге вид. / Д.М.Стеченко, О.С. Чмир. - К.: Знання, 2007.- 317 с.
2. Ярмаченко М.Д. Важливий етап у розвитку педагогічної науки // Вісник Академії педагогічних наук України / М.Д.Ярмаченко. -1993. - №1. - С.4-11.
3. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). — К.: Рад. школа. 1991.
4. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник / А.С. Філіпенко. - К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

5. Державна національна програма „Вчитель” (проект) // Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, 2001.- 9 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті // Педагогічна газета. - 2001. - № 7 (85), липень.
7. Закон України "Про освіту" // В кн.: Виховна робота в закладах освіти України. Випуск II. Збірник нормативних документів та методичних рекомендацій. - К.: ІЗМН, 1998. - С. 43-75.
8. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття. -К., 1994.- 62 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА. Наука та суспільство. Їх значення та вплив на формування наукової думки в Україні

МЕТА:

1. Розвиток педагогічної науки в Україні.
2. Структура та організація наукової діяльності.
3. Організація науково-дослідної діяльності в Україні.
4. Функції наукової теорії
5. Класифікація наукових теорій.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Назвіть три групи галузей знань, які виділяють при класифікації наук.
2. У чому полягають особливості фундаментальних і прикладних наук.
3. Формування та організація наукового колективу

Частково-пошуковий рівень

1. Назвіть особливі ознаки наукової діяльності. Випишіть з різних наукових джерел.
2. Наведіть приклади з творчого життя відомих вчених та їх вислови щодо успіху в науці.

Творчий рівень

1. Підібрати приклади зворотів, які б характеризували науковий стиль тексту: виписати у зошит окремі речення, слова, словосполучення до кожної з суттєвих ознак даного стилю.
2. Дібрати анотацію на книгу, яка висвітлює наукову педагогічну проблему, на науково-популярну художню книгу. Підготуватися до їх порівняльного аналізу.
3. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для курсової роботи.

Література

- 1.Наукове дослідження: організація методологія, інформаційне забезпечення / авт.. колектив: В.Л.Пілюшенко, І.В. Щербак, Е.І.Словенко. – К.: Лібра, 2004. – 220 с.
2. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г.Міценко, О.А.Даниленко, та ін.. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.
- 3.Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення // авт..колектив: В.Л.Пілюшенко, І.В. Щербак, Е.І. Словенко. – К.:Лібра, 2004. -223 с.
4. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. - К. : Професіонал, 2006. - 208 с.
5. П'ятницька-Позднякова, І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник /І. С. Г'ятницька-Позднякова ; Ред. Бадейкова В. М. - К. : Центр навч. літератури, 2003. -116с.
- 6.Пальчевський С. Педагогіка / С.Пальчевський. - Київ, «Каравелла», 2008. – С.64.
7. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). — К.: Радянська школа. 1991.
8. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. / В. І. Романчиков. - 2007.
- 9.Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / О.П. Рудницька, А.Г.Болгарський. - К.: Вища шк., 1998. - 143 с.

Тести для поточного контролю знань №1

1.Дане визначення “Сфера людської діяльності, основною функцією якої є відкриття, вивчення і теоретична систематизація об'єктивних знань про дійсність з метою їх практичного застосування” відноситься до:

=наука

знання

пізнання

педагогічна наука

2.Які функції виконує наука в сучасному суспільстві:

пізнавальну, культурно-виховну, практичну

=практично-діючу, пізнавальну, культурно-виховну

суспільну, культурно-виховну, пізнавальну

пізнавальну, суспільну, практичну

3.Дане визначення «Інтуїтивне пояснення явищ без проміжної аргументації, без осмислення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робляться висновки. Вона ґрунтується на вже існуючих знаннях, але виявляє непомічені закономірності» відноситься до:

= наукова ідея
 наукове знання
 наукове пізнання
 наукова теорія

4. Дане визначення «Логічне, формалізоване та частково сформульоване співвідношення між явищами об'єктивної дійсності, що характеризується як необхідне, істотне, стійке, повторюване та загальне» є:

=закон
 доказ
 передбачення
 принципи

5. Дане визначення «Система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності. Вона виникла в результаті узагальнення пізнавальної діяльності і практики» є:

=теорія
 концепція
 закон
 ідея

6. Поняття «система поглядів, теоретичних положень, основних тверджень щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною ідеєю» відноситься до:

=наукова концепція
 наукове поняття
 наукові факти
 наукове дослідження

7. Об'єднує та координує діяльність структурних компонентів у системі наукової діяльності в державі:

Національна академія наук;
 Міністерство освіти і науки України;
 інститути, академії, університети.

8. Існують різні форми наукової діяльності:

колективна та традиційна
 комплексна та самостійна
 =колективна та індивідуальна
 самостійна та колективна

9. Існують різні класифікації наук, якою класифікацією ми користуємось на сучасному етапі:

= природничі та технічні, суспільні науки, наука про мислення

фундаментальні, прикладні, діалектичні науки
 суспільні науки, загальні, фундаментальні науки
 психологічні, економічні, суспільні науки

10. Дане наукове визначення: «Особлива форма процесу пізнання, систематичне цілеспрямоване вивчення об'єктів, яке завершується формуванням знання про досліджуваний об'єкт» відноситься до поняття:

=наукове дослідження

наукова новизна

постановка проблеми

методологія дослідження

11. Об'єднує та координує діяльність структурних компонентів у системі наукової діяльності в державі:

національна академія наук;

=Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України;

інститути, академії, університети

відділення та кафедри інститутів

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА. Технологія наукової діяльності

МЕТА: дати студенту поняття про творчу діяльність науковця, етику та культуру науковця, та основні поняття як: педагогічна наука, наукова діяльність, науковець, дослідник, вчений, доцент, професор, бакалавр, магістр; види наукових робіт: монографія, брошура, посібник, підручник, стаття, доповідь, реферат, та інші.

План

1. Що лежить в основі творчої діяльності науковця. Дайте його характеристику.
2. Які ви знаєте види наукових робіт.
3. Основні психологічні риси діяльності вчених.
4. Розкрийте основні якості, що відповідають статусу науковця.
5. Етапи та культура наукової діяльності

Репродуктивний рівень

1. Дайте визначення, що таке «наукове відкриття», «патент».
2. Що є основою в організації науковця у підготовці до наукової роботи?

Частково-пошуковий рівень

1. Підготуйте повідомлення на тему: «Засоби наукової комунікації»
2. Розкрийте суть поняття «наукова школа». Назвіть відомі наукові школи в педагогічній науці.

3. Відомий вчений С.Й. Гессен вважав, що всі науки можна поділити на дві великі групи: науки теоретичні і науки практичні. Теоретичні можна назвати чистими науками, або науками закономірними. Практичні науки встановлюють правила, або норми нашої діяльності. Це науки не про існуюче, а про те, що повинно бути. Це – науки про мистецтво діяльності. До яких наук, на вашу думку, належить педагогіка. Чому?

4. Підготуйте реферат на тему: «Підготовка науковців в аспірантурах та докторантурах».

Творчий рівень

1. Оберіть тему науково-дослідної роботи і визначте основні елементи дослідження (тему, об'єкт, предмет, мету, завдання).

Тему можна обрати з переліку тем курсових робіт, ІНДЗ чи рефератів до семінарів та лабораторних занять.

2. Складіть анкету для визначення рівня готовності учнів до самовиховання. Проведіть анкетування під час педагогічної практики і проаналізуйте результати.

3. Складіть анкету для визначення позанавчальних інтересів і захоплень школярів, враховуючи їхній вік. Проведіть анкетування під час педагогічної практики і проаналізуйте результати.

Література

1. Марцин В.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г.Міценко, О.А.Даниленко, та ін.. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.-128 с.
- 2.Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М.Шейко. - К.: Знання, 2004.-307с.
3. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. - 5-те вид., / В. М. Шейко, Н. М Кушнарєнко. - К.: Знання, 2006. - 310 с.
4. Цехмістрові Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник / Г.С. Цехмістрові. -К.: Слово, 2004. – 240 с.
5. Ярмаченко М.Д. Важливий етап у розвитку педагогічної науки / М.Д. Ярмаченко // Вісник Академії педагогічних наук України. -1993. - №1. - С.4-11.
- 6.Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / О.П. Рудницька, А.Г.Болгарський. - К.: Вища шк., 1998. - 143 с.
7. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. - К. : Професіонал, 2006. - 208 с.
- 8.П'ятницька-Позднякова, І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник /І. С. П'ятницька-Позднякова ; Ред. Бадейкова В. М. - К. : Центр навч. літератури, 2003. -116с.

9.Пальчевський С. Педагогіка / С.Пальчевський. - Київ, «Каравелла», 2008. – 264 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА . Методологія науково-дослідницької діяльності

МЕТА: забезпечити усвідомлення студентами методологічних основ науково-педагогічних досліджень; домогтися оволодіння основними термінологічними поняттями теми; закріпити і розширити знання студентів про основи фундаментальної, загальнонаукової та конкретнонаукової методології науково-педагогічного дослідження; допомогти усвідомити специфіку методології педагогічних досліджень.

План

1. Поняття методології наукового дослідження. Специфіка методології педагогічного дослідження.
2. Розкрийте основні методологічні принципи дослідження.
3. Фундаментальна методологія науки.
4. Загальнонаукова методологія.
5. Основні напрями конкретно-наукового пошуку.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. В чому полягає специфіка методології педагогічних досліджень?
  2. Розкрийте суть системного підходу в педагогічних дослідженнях.
  3. Назвіть функції методології педагогічних досліджень та охарактеризуйте їх.
  4. Чому практику називають критерієм істинності теорії?
  5. Порівняйте поняття методології та методики педагогічного дослідження.
- Зробити висновки.

Частково-пошуковий рівень

1. Які ще функції методології педагогічних досліджень, крім перелічених, ви б виділили?
2. Як застосовується діалектичний метод пізнання педагогічних явищ у процесі конкретного наукового дослідження?
3. Підготуйте реферат на тему « Інформаційний підхід як загальнонауковий метод педагогічних досліджень».

Творчий рівень

1. Побудуйте модель системи виховання культури поведінки молодших школярів (взаємопов'язані елементи, компоненти, підсистеми, функції, мета, завдання).
2. Складіть таблицю класифікації методів наукових досліджень.

3. Визначіть проблематику актуальних наукових досліджень з педагогіки.
4. Опишіть основні напрямки наукових досліджень у галузі педагогіки.
1. Зробіть класифікацію об'єктів наукового дослідження
6. Вкажіть основні напрями конкретно наукового пошуку в педагогічних дослідженнях.
7. Зробіть класифікацію об'єктів наукових досліджень
8. К.Д.Ушинський писав: *«Я бачу в педагогіці не науку, а мистецтво, але переконаний, що в теорії цього мистецтва є дуже багато такого, що необхідно знати людям, які беруться за практику виховання та навчання»*. Яке ваше ставлення до думки К.Д.Ушинський.
9. Використовуючи метод педагогічного спостереження, простежте вплив на учнів похвали вчителів (чи однаковий вплив похвали різними вчителями, яка реакція однокласників, ставлення до похвали вчителя з боку встигаючих та невстигаючих учнів).
10. Додержуючись схеми «Структура і логіка науково-педагогічного дослідження», проаналізуйте декілька авторефератів кандидатського дисертації з педагогіки.
11. Складіть таблицю класифікації методів наукових досліджень

Література

1. Вихрущ В.О. Методичні рекомендації до написання дипломних та випускних робіт / В.О.Вихрущ. - Тернопіль. - 2001. – 25 с.
2. Вихрущ В.О. Методологія та методика наукового дослідження / О.В.Вихрущ. - Тернопіль, 2004. – 224 с.
3. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / А.М. Єріна. – К.: Центр навч. Літ., 2004. – 212 с.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб.-3-є вид., / В.В.Ковальчук. - К.: Професіонал, 2005. – 240 с.
5. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / В.І.Романчиков. – К.:ІЗМН, 1997. – 244 с.
6. Стеченко Д.М. , Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник.- 2-ге вид.- К.: Знання, 2007.-317с.
7. Пальчевський С. Педагогіка / С.Пальчевський. - Київ, «Каравелла», 2008. – 332 с.
8. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. Посіб.-3-є вид. / В.В. Ковальчук. -К.: Професіонал, 2005.-240с.
9. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. Посіб. / В.В.Крушельницька –К: Кондор, 2006.-206с.
- 10.. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів. / О.Кіліченко, Л.Степанова, Ткачук О., В.Хрущ, О.Хрущ. Методичні матеріали. - Івано-Франківськ: Плай. - 2003. – 88 с.

Тести для поточного контролю знань №2

1. Дане визначення “ концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища” відноситься до:

методів
теорії
практики
=методології

2. Поняття «вихідне положення, правило, що виникло в результаті об'єктивно осмисленого досвіду. Можуть виступати у формі ствердження попередніх доказів деяких наукових теорій» відноситься до:

=принципів
Законів
Методів
Концепції

3. Фундаментальна методологія – це:

=вищий рівень методології, що визначає загальну стратегію принципів пізнання особливостей явищ, процесів, сфер діяльності
методологія, що базується на узагальнюючих, філософських положеннях, набутих в процесі пізнавальної діяльності
науково-теоретичне мислення що прагне проникнути у сутність явищ і процесів, що вивчаються підхід що дає можливість обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки

4. Типи науково-педагогічних досліджень:

=сучасні та історичні; теоретичні та експериментальні, прикладні та перспективні
теоретичні та прикладні, перспективні та експериментальні,
сучасні та історичні, теоретичні, прикладні
експериментальні та теоретичні, прикладні та перспективні

5. Пізнання матеріальних основ і об'єктивних законів руху та розвитку природи, суспільства і мислення безвідносно до можливого практичного використання є метою наук:

природничих наук;
=фундаментальних наук;
прикладних наук;
суспільних наук.

6. Визначте, види методологій наукових досліджень:

=філософська, загально-наукова, конкретно-наукова методологія
діалектична, системна, конкретно-наукова методологія
пізнавальна, загально-наукова, спеціальна методологія

філософська, традиційна, конкретно-наукова методологія

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-А

ТЕМА. Методи науково-педагогічних досліджень

МЕТА: познайомити студентів із системою методів наукових досліджень, їх специфікою, способами практичного застосування методів у науково-педагогічних дослідженнях.

План

1. Метод дослідження: загальне поняття та характеристика.
2. Типологія методів наукових досліджень.
3. Методи вивчення науково-теоретичних джерел.
4. Методи вивчення педагогічного процесу в природних умовах.
5. Емпіричні методи педагогічного дослідження. Спостереження. Опис та аналіз результатів спостереження.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Самостійно розробити або знайти в літературі текст анкети, за допомогою якої можна вивчити міжособистісні стосунки у класному колективі (письмово у зошиті). Проаналізувати її з точки зору доцільності структури і внести необхідні правки.
2. Методи педагогічних досліджень: завдання, різновиди, переваги, недоліки, сфера застосування, специфіка використання.
3. Методи опитування: загальна характеристика.
4. Анкетування: сутність методу, вимоги до анкетування та анкетера, види анкетування, сфери використання. Технологія розгортання запитання

Частково-пошуковий рівень

1. Аналіз анкет, підібраних студентами. Анкетування та обробка одержаних результатів.
2. Інтерв'ювання як метод педагогічного дослідження..
3. Метод вивчення шкільної документації.

Творчий рівень

1. Вибрати тему майбутньої курсової роботи з тематики, запропонованої кафедрою теорії та методики початкового або кафедрою психології (за вибором).
2. Доберіть бібліографію до даної теми, складіть зміст.
3. Провести анкетування з учнями молодших класів.
4. Проаналізувати одержані результати. Підвести підсумок.

Література

1. Цехмістрові Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник.-К.: Слово, 2004.-240с.
2. Шведко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник –К.: Знання, 2006.-307с.
3. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник.-К.: Академвидав, 2005.-208с.
4. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г.Міценко, О.А.Даниленко, та ін.. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.
5. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення // авт.колектив: В.Л.Пілюшенко, І.В. Щербак, Е.І. Словенко. – К.:Лібра, 2004. -223 с.
6. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. - К. : Професіонал, 2006. - 208 с.
7. П'ятницька-Позднякова, І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник /І. С. ГГ'ятницька-Позднякова ; Ред. Бадейкова В. М. - К. : Центр навч. літератури, 2003. -116с.
8. Пальчевський С. Педагогіка / С.Пальчевський. - Київ, «Каравелла», 2008. – С.64.
9. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). — К.: Радянська школа. 1991.
10. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / О.П. Рудницька, А.Г.Болгарський. - К.: Вища шк., 1998. - 143 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-Б

ТЕМА . Методи науково-педагогічних досліджень

МЕТА: продовжити знайомити студентів із системою методів наукових досліджень, їх специфікою, способами практичного застосування методів у науково-педагогічних дослідженнях

План

1. Методи опитування. Критерії щодо змісту та форми бесіди, анкетування, інтерв'ю.
2. Тести. Умови їх використання.
3. Соціометричні методики у науково-педагогічних дослідженнях.
4. Педагогічні тестування, проєктивні тести.
5. Теоретичні методи науково-педагогічних досліджень

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Розкрийте неекспериментальні методи наукового-дослідження
2. Розробити послідовність використання теоретичних методів в процесі дослідження з теми курсової роботи та їх зміст (письмово в зошиті).
3. Тестування як метод психолого-педагогічного дослідження: сутність, завдання, різновиди, вимоги до використання, сфера застосування.

Частково-пошуковий рівень

1. Підготовча робота до тестування шестирічних першокласників.
2. Метод педагогічного експерименту: загальна характеристика.
3. Структура педагогічного експерименту та особливості діяльності науковця на кожному етапі.
4. Планування ходу експерименту з теми курсової роботи.
5. Способи обробки одержаної інформації.
6. Розв'язування задач.

Творчий рівень

1. Використання різних методів науково-педагогічних досліджень серед учнів молодших класів.
2. Обробка зібраних статистичних даних.
  1. Анотація як форма роботи з науковою літературою.
  2. Анотована література.
  3. Рецензія. Відгук.
  4. Ознайомлення із курсовими та дипломними роботами як формами наукової діяльності студентів.
  5. Структура наукової роботи.

Основна література

1. Грушко И.М., Сиденко В.М. Основы научных исследований Учеб пособие.-Харьков, 1983.-223с.
2. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник.-К.: Знання, 2004ю-307с.
3. Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учеб. Пособ.-К.: Знання, 2000.-114с.
4. Свердан М.М. Основы научных исследований: Навч. Посіб. - Чернівці: Рута, 2006.-352с.
5. І. Гончаренко С. І. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. -К.: АПН України. 1995. - 45 с.
6. Общие основы педагогики / Под ред. Ф.Ф.Королева й В.Е.Гмурмана. - М.: Просвещение. 1967. -С.243-330.

7.Занков А.В. О предмете й методах дидактических исследований. - М.: изд. АПН РСФСР. -148с.

Тести для поточного контролю знань №3

1. Визначте, які із методів науково-педагогічних досліджень відносяться до емпіричних методів (неекспериментальних):

=спостереження, анкетування, бесіда, інтерв'ю
педагогічний експеримент, педагогічне тестування, шкалування
бесіда, педагогічні тести, анкетування
анкетування, шкалування, педагогічне тестування

2. Визначте загальні методи науково-педагогічного дослідження:

=емпіричні (неекспериментальні), діагностичні, теоретичні
Емпіричні, шкалування, діагностичні
Теоретичні, функціональні, соціологічні
Діагностичні, оціночні, теоретичні

3.Визначення “своєрідний комплекс методів дослідження, призначений для перевірки достовірності гіпотези” відноситься до:

=педагогічного експерименту
педагогічного процесу
методів використаних в науковій роботі
наукового дослідження

4.Дане визначення «Цілеспрямоване, планомірне сприйняття й аналіз навчально-виховного процесу та його оцінка на основі заздалегідь розробленого плану» до якого методу наукового дослідження відноситься:

педагогічний експеримент
анкетування
шкалування
=спостереження

5.Дане визначення «одержання інформації за допомогою складених у відповідності з певними правилами систем запитань, кожне з яких логічно пов'язане з метою дослідження» відноситься до якого методу наукового дослідження:

інтерв'ю
=анкетування
тести
педагогічні тести

6.Дане визначення «Діалогічний метод вивчення психічних явищ і процесів в ході безпосереднього спілкування за допомогою попередньо підготовлених запитань» відноситься до:

тести

анкетування

=бесіда

оціночні шкали

7. Який із діагностичних методів використовують для вивчення міжособистісних відносин в групах:

=соціометричні шкали

оціночні шкали

шкали ранжування

тестування

8. Використання шкал є діагностичний метод вимірювання, з допомогою якого реальні якісні психічні явища одержують своє числове вираження у формі кількісних оцінок. Розрізняють три види шкал, вкажіть їх:

шкали ранжування, системні шкали, порівняльні шкали

порівняльні шкали, оціночні шкали, системні шкали

соціометричні шкали, порівняльні шкали, оціночні шкали

=оціночні шкали, шкали ранжування, соціометричні шкали

9. В залежності від мети наукового дослідження розрізняють види педагогічного експерименту. Визначте які саме:

=констатуючий, уточнювальний, формуючий, аналіз результатів

теоретичний, практичний, аналіз результатів

констатуючий, теоретичний, практичний

теоретичний, констатуючий, формуючий

10. Які із методів відносяться до «Теоретичних методів науково-педагогічного дослідження»:

=аналіз та синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, моделювання

аналіз та синтез, судження, порівняння, абстрагування

судження, порівняння, абстрагування

індукція, дедукція, судження, моделювання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА. Обґрунтування теми дослідження. Збір та аналіз наукової інформації за темою

МЕТА: продовжити ознайомлювати студентів із системою методів, які використовуються у психолого-педагогічних наукових дослідженнях, та їх практичним застосуванням. Уміння привільно використовувати різні інформаційні фонди та їх використання в науковій роботі.

План

1. Збір наукової інформації. Робота з каталогами, картотеками, покажчиками, довідниками.
2. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових досліджень
3. Структура та призначення наукових документів.
4. Аналіз та узагальнення існуючого стану наукової проблеми.
5. Принципи збору інформаційного матеріалу.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Інформаційна насиченість наукового тексту.
2. Інтернет. Робота у світовій інформаційній мережі.
3. Технологія створення джерельної бази дослідження та бібліографічного пошуку.
4. Методи роботи з науковою літературою: загальна характеристика.
5. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження.
6. Цитування джерел.

Частково-творчий рівень

1. Складання бібліографії та картотеки літературних джерел з власної проблеми дослідження.
2. Опрацювання наукової літератури. Види нотаток.
3. Як визначається якість інформації?
4. Підготуйте реферат на тему « Інформаційний підхід як загальнонауковий метод педагогічних досліджень».

Творчий рівень

Визначте науковий апарат власної дослідницької роботи:

1. Оберіть тему, обґрунтуйте актуальність виявленої наукової проблеми.
2. Визначте об'єкт і предмет дослідження, його мету, продумайте гіпотезу.
3. Сформулюйте завдання дослідження.
4. Підібрати приклади зворотів, які б характеризували науковий стиль тексту: вписати у зошит окремі речення, слова, словосполучення до кожної з суттєвих ознак даного стилю.
5. Дібрати анотацію на книгу, яка висвітлює наукову педагогічну проблему, на науково-популярну художню книгу. Підготуватися до їх порівняльного аналізу.
6. Розробити (письмово) систему ключових (базових) понять для курсової роботи

Література

- 1.Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / А.М. Єріна. – К.: Центр навч. Літ., 2004. – 212 с.
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб.-3-є вид., / В.В. Ковальчук. - К.: Професіонал, 2005. – 240 с.
3. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посіб. –К: Кондор, 2006. – 206 с.
4. Стеченко Д.М. , Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник.- 2-ге вид. / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир.- К.: Знання, 2007. – 317 с.
5. Гончаренко С.У. Методологічні характеристики педагогічних досліджень // Вісник Академії педагогічних наук України. — 1993. - №1. - С. 11-24.
6. І. Вишневецький О.І., Кобрій ОМ., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневецького. - Дрогобич: Відродження, 2001. - 268 с.
7. Тягур Р.С. Основи педагогічних досліджень: Навч. посібник. – 2-е вид. доп. / Р.С.Тягур. - Івано-Франківськ: Плай, 2008. - 95 с.
- 8.Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. Посіб.-3-є вид. / В.В. Ковальчук. -К.: Професіонал, 2005. – 240 с.
9. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К: Кондор, 2006. – 206 с.

Тести для поточного контролю знань №4

- 1.Дослідження у форматі підготовки кваліфікаційної роботи складається з таких етапів:
 обґрунтування теми, вибір об'єкта, предмета та визначення мети дослідження
 визначення завдань дослідження
 =висвітлення найбільш загальних теоретичних питань, що належать до проблемного поля дослідження
 відпрацювання гіпотези та теоретичних передумов дослідження
- 2.Дайте правильне визначення, що таке «Гіпотеза в науковому дослідженні»:
 = передбачення, що одні із засобів (або їх система) будуть більш ефективними у порівнянні із іншими
 накопичення матеріалу, формування та обґрунтування, перевірка результатів висунення ідей, уточнення, перевірка отриманих результатів
 накопичення матеріалу, експеримент, аналіз результатів
- 3.До методів вивчення педагогічного процесу в природних умовах належать:
 анкетування;
 тестування;
 =природний експеримент;
 діагностуючі роботи.

4. За формою анкети поділяються на :

= відкриті, закриті
 прямі, непрямі
 напіввідкриті, закриті
 прямі, закриті

5. Дане визначення “кінцевий результат дослідження передбачає вирішення проблемної ситуації як відображає суперечність між типовим станом об’єкта дослідження і вимогами суспільства” відноситься до:

= мети дослідження
 завдання дослідження
 проблеми дослідження
 наукова новизна дослідження

6. Основні етапи організації науково-педагогічного дослідження:

теоретичний, практичний, узагальнюючий
 практичний, теоретичний, формувальний
 констатувальний, формувальний, узагальнюючий
 = констатувальний, формувальний, підсумковий

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА. Організація наукового дослідження. Структура психолого-педагогічного дослідження

МЕТА: продовжити ознайомлення студентів із організацією наукового психолого-педагогічного дослідження, його етапами та видами, планом дослідження.

План

1. Загальні питання бібліографічного опису використаних джерел.
2. Специфіка методології педагогічних досліджень.
3. Вимоги до організації педагогічних досліджень.
4. Загальна характеристика наукових досліджень.
5. Особливості наукових досліджень у галузі педагогіки.
6. Планування пошукової діяльності. Види досліджень за способом організації.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Шляхи впровадження наслідків дослідження в практику навчання і виховання учнів.
2. Критерії та методи визначення ефективності педагогічного дослідження.

3. Науково-дослідні роботи теоретичного та експериментального характеру.
4. Якими є загальновідомі правила обґрунтування теми наукового дослідження.
5. Визначте сутність і принципи реалізації системного підходу в дослідженні.
6. Оформлення наукового дослідження
7. Деякі особливості наукової мови.
8. Синтаксис наукової мови.
9. Стилiстичні особливості наукової мови

Частково-пошуковий рівень

1. Чим зумовлена необхідність дотримання послідовності етапів організації наукового дослідження.
2. Якою є послідовність роботи з вибору теми дослідження.
3. назвіть основні вимоги до теми дослідження та її формулювання.
4. Охарактеризуйте необхідний ступінь конкретизації проблеми дослідження.

Творчий рівень

1. Оформлення тексту експериментальної частини дослідження.
2. Наукове дослідження: загальна характеристика, завдання, структура, види.
3. План наукового дослідження.
4. Складання плану наукового дослідження.
5. Опишіть послідовність та схему розробки структури проблеми дослідження.
6. Оберіть тему курсової роботи, напишіть вступ в якому розкриваються всі елементи наукового дослідження: актуальність проблеми, аналіз наукових досліджень, мета, об'єкт, предмет, завдання, гіпотеза тощо.

Література

1. Грушко И.М., Сиденко В.М. Основы научных исследований Учеб пособие.-Харьков, 1983.-223с.
- 2.Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник.-К.: Знання, 2004.-307с.
3. Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учеб. Пособ.-К.: Знання, 2000.-114с.
4. Свердан М.М. Основы научных исследований: Навч. Посіб. - Чернівці: Рута, 2006.-352с.
5. Стеченко Д.М. Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту магістерських робіт / Д.М. Стеченко. – К.: КУТЕП. – 2002. -35 с.
6. Гончаренко С. І. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. -К.: АПН України. 1995. - 45 с.
- 7.Общие основы педагогики / Под ред. Ф.Ф.Королева й В.Е.Гмурмана. - М.: Просвещение. 1967. -С.243-330.

8. Буряк В.К. Научная работа студентов по педагогике // Совершенствование учебно-воспитательного процесса в школе и педвузе.-Кривой Рог, 1990.- С.211-213.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

ТЕМА. Наукова організація дослідницької роботи студентів

МЕТА: Продовжити знайомство студентів із формами студентської наукової роботи з науковою літературою, які використовуються у вузі, вимогами до їх змісту та організації, із науковим потенціалом.

План

1. Сучасні вимоги щодо оформлення та презентації результатів науково-педагогічного дослідження.
2. Форми впровадження результатів дослідження. Етапи впровадження.
3. Методика написання курсової роботи.
4. Розкрийте основні методики планування наукового дослідження
5. Студентські наукові роботи.

Завдання для творчої (пошукової) роботи студентів

Репродуктивний рівень

1. Визначіть проблематику актуальних наукових досліджень з педагогіки.
2. Опишіть основні напрями наукових досліджень у галузі педагогіки.
3. Ознайомлення з систематизацією першоджерел наукової інформації.
2. Назвіть форми наукового дослідження
5. Які особливості формування змісту вступної частини.
6. Яка схема написання відгуку на наукову роботу.

Частково-пошуковий рівень

1. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження.
2. Аналіз списків використаної літератури у дипломних та випускних роботах.
3. Редагування списків використаних джерел.
4. Методи роботи з науковою літературою: загальна характеристика.
5. Бібліографічні вимоги до наукового дослідження.
6. Цитування джерел.

Творчий рівень

1. Каталог бібліотеки. Види каталогів.
2. Порядок пошуку публікацій у каталогах та картотеках.
3. Алгоритм наукового пошуку.
4. Підібрати наукові літературні джерела до обраної теми курсової роботи і сформулювати бібліографічний опис у складі 20-25 різних видів інформації

Зробіть письмовий звіт про виконання наукового дослідження /чи його етапу/.

Звіт повинен містити:

- а) вступ (обґрунтування актуальності проблеми, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза);
- б) основну частину (розкриття програми дослідження - теоретичний збір матеріалів та аналіз стану проблеми, мотивація вибору методики дослідження; опис ходу дослідження – об'єкт, інструментарій, тривалість, фактори, що впливали на нього; аналіз результатів дослідження – статистичний та теоретичний),
- в) висновки, тенденції, прогнозування, пропозиції.

Зробіть письмовий звіт про виконання наукового дослідження /чи його етапу/.

Література:

- 1.Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учеб. пособ. / А.А. Лудченко. - К.: Знання, 2000. – 114 с.
- 2.Свердан М.М. Основы научных исследований: Навч. посіб. / М.М.Свердан. - Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
3. Стеченко Д.М. , Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник.- 2-ге вид. / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. - К.: Знання, 2007. - 317 с.
- 4.Вихрущ В.О. Методичні рекомендації до написання дипломних та випускних робіт / В.О.Вихрущ. –Тернопіль, 2001. – 25 с.
5. Гончаренко С.І. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.І. Гончаренко. - К.: АПН України, 1995. - 45 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основы научных исследований: Навч. посібник / Г.С.Цехмістрова -К.: Слово, 2004.- 240 с.
- 7.Шведко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М.Шведко. –К.: Знання, 2006.-307 с.
- 8.Філіпенко А.С. Основы научных исследований. Конспект лекцій: Навчальний посібник / А.С. Філіпенко. - К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

Тести для поточного контролю знань №5

1.Вимоги до вибору теми дослідження:

=актуальність, перспективність

відповідність профільного навчання

наявність близької за назвою і розробкою теми

кількість наукових статей з теми в наукових журналах

2.Типи науково-педагогічних досліджень:

=сучасні та історичні; теоретичні та експериментальні, прикладні та перспективні

теоретичні та прикладні, перспективні та експериментальні,

сучасні та історичні, теоретичні, прикладні

експериментальні та теоретичні, прикладні та перспективні

3. Взаємозв'язок теми й мети дослідження опосередковується такими теоретичними конструктами:

кінцевий результат

шляхи досягнення кінцевого результату

=об'єкт та предмет дослідження

передбачення результату

4. Об'єкт наукового дослідження – це:

= частина об'єктивної реальності, яка на певний момент знаходиться в полі зору теоретичної чи практичної діяльності дослідника;

навколишній світ і його відображення в свідомості дослідника;

ціль, яку поставив перед собою дослідник;

наукове передбачення результатів дослідження

5. У вступі курсової роботи подаються всі елементи наукового дослідження, визначте їх:

=об'єкт, предмет, гіпотеза, мета, завдання, новизна, актуальність

актуальність, методологія, закони

методи, методологія, закономірності, принципи

об'єкт, предмет, мета, методологія

6. Дане визначення «короткий висновок, що містить основні положення доповіді, промови, дискусії вказівка на зміст роботи, гранично лаконічна, може бути у вигляді одного речення» відноситься до:

=резюме

реферат

тези

судження

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська].— Львів: Свічадо, 2006. — 307с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV — V ст.; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. —

	К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх.— К.: Асамблея діл. кіл:
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх док. / І. Матяш, Ю. Мушка.— К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П.І. Баштанник. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эдисон Г.Д.; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К.: НДІ "Укragропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. Для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К.: Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. Для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т.В. Бондар, О.Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та Ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).
Багатотомні видання	1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 — . — (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2: Додатки — 2007. — 573, [1] с.

	2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005. — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Реабілітовані історією. Житомирська область ; [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006 — .— (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані Історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько Л. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с. 4. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. 4.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К.: НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.
Словники	1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Хапімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ, термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с. 4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.
Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000.2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів : Новий час, 2003. — 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003] — 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.
Бібліографічні показники	1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований показчик матеріалів з

Дисертації	кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997 — 2005 роки / [уклад. Кирись Б. О., Потлань О. С]. — Львів : Львів, держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2). 1. Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.- мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.
Автореферати дисертації	1. Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В. И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — №2000131736/09; заявл. 18.12.00; опубл. 20.08.02, Бюл. №23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15 — 18, 35 — 38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14 — 17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61. 4. Ма Шуїн. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12 — 14.

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

кафедра теорії та методики початкової освіти

КУРСОВА РОБОТА

з педагогіки

на тему

Формування пізнавальних інтересів

Студентки III курсу, групи 33
спеціальність «початкове
навчання та інформатика»
Несторук О. В.

Керівник доцент, канд.пед.наук
Русин Г.А.

Національна шкала: _____

Університетська шкала: _____

Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____

підпис (прізвище та ініціали) _____

підпис (прізвище та ініціали) _____

підпис (прізвище та ініціали) _____

м. Івано-Франківськ - 20__ рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3-5
Розділ I. Теоретичні основи процесу формування пізнавальних інтересів та здібностей.....	6
<u>1.1. Навчально-пізнавальна діяльність учнів: зміст і основні критерії. Поняття «пізнавальний інтерес», «пізнавальні здібності».....</u>	<u>6-8</u>
1.2. Індивідуальні та вікові особливості стану пізнавальних процесів молодших школярів.....	8-11
1.3. Особливості розвитку уваги і мислення, пам'яті та уяви молодших школярів.....	11-17
Розділ 2. Методи і прийоми формування пізнавальних інтересів молодших школярів.....	18
<u>2.1. Система розвивального навчання як засіб розвитку пізнавального інтересу.....</u>	<u>18-19</u>
<u>2.2. Ігрові завдання, що сприяють розвитку пізнавальних інтересів.....</u>	<u>19-22</u>
<u>2.3. Розвиток пізнавальних інтересів дітей молодшого шкільного</u>	

віку.....	22-27
2.4. Діагностика пізнавальних здібностей молодших школярів.....	27-30
ВИСНОВКИ.....	30-32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	33-34
ДОДАТКИ.....	35-47

Методи науково-педагогічних досліджень

Підготовка до вступних випробувань включає самостійне, свідоме і поглиблене осмислення таких ключових питань:

- 1.Сучасна науково-методологічна база педагогічних досліджень.
- 2.Особливості роботи з науковими джерелами (літературою) з педагогіки.
- 3.Робота з історико-педагогічними та архівними матеріалами.
- 4.Сучасні вимоги до педагогічних досліджень.
- 5.Основні принципи педагогічного дослідження.
- 6.Особливості збору та опрацювання педагогічного досвіду, шкільної документації тощо в процесі науково-педагогічного дослідження.
- 7.Передовий педагогічний досвід як живе джерело педагогічної науки.
- 8.Вибір теми дослідження та аргументація її актуальності.
- 9.Робоча і наукова гіпотеза. Їх суть і значення.
- 10.Складання плану наукового дослідження: описового, аналітичного, експериментального.
- 11.Робота з реальними і науковими фактами. Особливості залучення вчительського колективу до наукових досліджень, які організовує і проводить дослідник.
12. Розкрийте не експериментальні методи науково-педагогічного дослідження.
- 13.Педагогічне спостереження, його типи, особливості, організація та вимоги до спостереження.
- 14.Бесіда як метод педагогічного дослідження.

15. Особливості організації і проведення бесіди як методу дослідження.
16. Інтерв'ю як метод отримання інформації за допомогою усного опитування.
17. Види інтерв'ю і їх характеристика.
18. Розкрийте діагностичні методи науково-педагогічного дослідження.
19. Розкрийте методи наукового дослідження: педагогічне тестування, проєктивне тестування.
20. Які ви знаєте види шкалування, розкрийте їх.
21. Психолого-педагогічний експеримент. Його місце і роль у педагогічному дослідженні.
22. Педагогічний експеримент. Основні етапи педагогічного експерименту.
23. Види педагогічного експерименту і їх характеристика.
24. Розкрийте теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.
25. Вивчення продуктів діяльності учнів як метод педагогічного дослідження.
26. Анкетування. Його місце, роль і значення в педагогічному дослідженні.
27. Типи анкет та особливості їх використання у педагогічному дослідженні.
28. Метод рейтингу і особливості його застосування в педагогічному дослідженні.
28. Метод узагальнення незалежних характеристик у педдослідженні.
29. Соціометрія як метод дослідження взаємин у групі.
30. Тестування і особливості його використання у педагогічному дослідженні.
31. Типи тестів і їх характеристика.
32. Математичні методи і їх використання у педагогічному дослідженні.
33. Оформлення результатів наукового дослідження.
34. Види наукових робіт.
35. Види студентських наукових робіт.
36. Підготовка наукової роботи до публікації.
37. Загальні вимоги до науково-педагогічних досліджень.
38. Аналітичний огляд сучасної літератури з науково-педагогічних досліджень.
39. Критерії якості науково-дослідницької роботи з педагогіки.
40. Цитування та його види.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

З «ОСНОВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Наука - сфера безперервного розвитку людської діяльності, основною ознакою і головною функцією якої є відкриття, вивчення й теоретична систематизація об'єктивних законів про об'єктивну дійсність з метою їх практичного застосування

Пізнання - процес руху людської думки від незнання до знання, в основі якого лежать відображення і відтворення об'єктивної дійсності у свідомості

людини в процесі її суспільної, виробничої та наукової діяльності, що називається практикою

Наукове пізнання - дослідження, яке характерне своїми особливими цілями, завданнями, методами отримання і перевірки нових знань з метою оволодіти силами природи, пізнати закони розвитку суспільства і поставити їх на службу, впливати на хід історичних подій.

Мислення - опосередковане й узагальнене відображення в мозку людини суттєвих властивостей, причинних і закономірних зв'язків між об'єктами і явищами

Знання - перевірений практикою результат пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини; ідеальне відтворення у мовній формі узагальнених уявлень про закономірні зв'язки об'єктивної дійсності світу

Наукове дослідження - цілеспрямоване пізнання, результатом якого виступають система понять, законів і теорій

Мета наукового дослідження - визначення конкретного об'єкта і всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі наукових принципів і методів пізнання, впровадження у виробництво корисних результатів.

Мета науки - пізнання законів розвитку природи і суспільства, їх вплив на природу на базі використання знань з метою отримання корисних для суспільства результатів

Наукова ідея - інтуїтивне пояснення явищ без проміжної аргументації, без осмислення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робляться висновки. Вона ґрунтується на вже існуючих знаннях, але виявляє непомічені закономірності.

Теорія - система узагальнених знань, пояснення тих чи інших сторін дійсності. Теорія є духовним, розумовим відображенням і відтворенням об'єктивної, реальної дійсності. Вона виникла в результаті узагальнення пізнавальної діяльності і практики

Наукова концепція - система поглядів, теоретичних положень, основних їх тверджень щодо об'єкта досліджень, які об'єднані певною ідеєю

Поняття - думка, виражена в узагальненій формі, яка визначає суттєві і необхідні ознаки предметів та явищ і взаємозв'язки

Педагогіка - наука про закони, закономірності, принципи, методи, форми організації навчання та виховання підростаючих поколінь.

Монографія - багаторічне наукове дослідження, у якому висвітлюється одне питання, одна тема. Дослідження, що завершується одержанням фундаментальних наукових знань, які можуть увійти в скарбницю науки і використовуватись у наступних дослідженнях іншими авторами протягом багатьох років. Монографія має таку логіку викладення матеріалу: вступну частину, в якій пояснюються аргументи вибору і дослідження теми; основний зміст, де йдеться про ті важливі положення, які автор вважає за необхідне висвітлити читачеві; висновки, що узагальнюють і підсумовують основний зміст монографії. Обсяг монографії -більше шести друкованих аркушів.

Підручник - книга, в якій викладаються основи знань із певного навчального предмета на рівні сучасних досягнень науки і культури. Для кожного типу навчальних закладів видаються підручники, які відповідають програмам і завданням цього закладу, віковим та іншим особливостям тих, хто навчається

Посібник - книга або наочне приладдя, карта, що використовується у процесі навчання; довідкове видання з певної галузі знань; poradnik, довідник .

Тези – коротко сформульовані основні положення і доповіді, лекції, статті.

Стаття – науковий або публіцистичний твір невеликого розміру в збірнику, журналі, газеті; публікація. Логіка викладання матеріалу така ж як і у монографії. Обсяг статті становить 6-24 сторінки.

Доповідь – прилюдне повідомлення на певну тему, виступ, промова. Готується у письмовій формі обсягом 6-8 сторінок (розрахована на 15-20 хв виступу). Логіка викладання матеріалу така ж, як і в монографії

Повідомлення – невеликий публічний виступ, невелика доповідь' на якусь тему (5-7 хв)

Інформація – відомості про які-небудь події, про чиюсь діяльність. Матеріал подається детально систематизовано, але без аналізу згаданих явищ.

Рецензія – критичний розбір праці з метою рекомендації її до друку, захисту; відзив

Фундаментальні наукові дослідження – наукова теоретична або експериментальна діяльність, спрямована на здобуття нових знань про закономірності розвитку та взаємозв'язку природи, суспільства, людини.

Прикладні наукові дослідження – наукова і науково-технічна діяльність, спрямована на здобуття та використання знань з практичною метою

Науковий результат – нове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації.

Курсова робота – самостійне навчально-наукове дослідження, що виконується відповідно до обраної студентом і затвердженої кафедрою теми з певного курсу або окремих його підрозділів

Дипломна (магістерська) робота – самостійне кваліфікаційне навчально-наукове дослідження, що має комплексний характер і виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі.

Проблема в науці – суперечлива ситуація, що виступає у вигляді протилежних позицій в поясненні будь-яких явищ, об'єктів, процесів і потребує адекватної теорії для її розв'язання. Проблема містить низку тем.

Тема дослідження - відображає певну конкретну педагогічну проблему

Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, яка на певний момент знаходиться в полі зору теоретичної чи практичної діяльності дослідника. Сукупність споріднених елементів, серед яких виділяється один як предмет дослідження.

Предмет дослідження – той чи інший бік, властивості й відношення об'єкта, що досліджуються з певною метою і дістають наукове пояснення.

Мета педагогічного дослідження – здобути нові для суспільства знання про закономірності, зміст, форми, методи, особливості організації навчально-виховного процесу в різних умовах навчання. Мета конкретизується у дослідницьких завданнях, сукупність яких дає уявлення, про те, що слід зробити для її досягнення

Дослідницькі завдання – з одного боку, розкривають суть теми дослідження, а з іншого, - знаходять своє тлумачення у висновках, які фіксують і узагальнюють результати їх виконання. Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з них логічно впливало з попереднього.

Гіпотеза дослідження – обгрунтоване припущення про можливі способи розв'язання визначеної проблеми. Для того, щоб її сформулювати, треба добре знати об'єкт дослідження

Наукова новизна дослідження – нове знання, здобуте дослідником

Теоретична значущість дослідження – інтегральна характеристика впливу проведеного дослідження на педагогічні ідеї та методи, комплексний показник його перспективності, доказовості, концептуальності.

Практичне значення дослідження – характеризує реальні зрушення у навчанні й вихованні, що досягнуті чи можуть бути досягнутими через упровадження в педагогічну практику результатів проведеного дослідження.

Методологія – вчення про методи пізнання та перетворення дійсності

Часткова методологія - сукупність методів у кожній конкретній науці

Загальна методологія – сукупність більш загальних методів (наприклад, методи педагогіки є одночасно її методами і загальною методологією для часткових дидактик, школознавства). Загальнонаукові методи: спостереження, аналіз і синтез, індукція, дедукція, порівняння, аналогія, абстрагування

Філософська методологія – система діалектичних методів, які є найзагальнішими і діють на всьому полі наукового пізнання, конкретизуючись і через загальнонаукову, і через часткову методологію. Історичний метод (рух, зміна розвиток). Генетичний метод (взаємообумовленість, взаємозв'язок, причинність).

Метод математичного моделювання (перехід кількості в якість)

Науковий метод – система прийомів, що застосовується для досягнення мети і завдань дослідження. Схема, якою керується дослідник у ході організації наукової, роботи на її окремих етапах. Є похідним від предмета і мети дослідження, зумовлюється його змістом та умовами проведення

Методика дослідження – обґрунтування вибору методів. Розкриття способів взаємозв'язку методів як певної системи. Визначення послідовності застосування процедур. Включає стратегічне отримання нового педагогічного знання, тактику дій дослідника. Визначає програму дослідження, його конкретні завдання

Методи науково-педагогічного дослідження – основні шляхи, способи і засоби, з допомогою яких розв'язуються найважливіші проблеми педагогічної науки

Методи вивчення науково-теоретичних джерел – бібліотечно-бібліографічні, логічної обробки тексту, творчої діяльності у зв'язку з прочитаним

Методи вивчення педагогічного процесу в природних умовах - спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, вивчення біографії та складання характеристики, рейтинг, самооцінка, педагогічний консиліум, діагностичні роботи.

Методи вивчення педагогічного процесу в спеціально змінених умовах - природний експеримент, лабораторний експеримент, констатуючий експеримент, формуючий експеримент

Теоретичні методи дослідження - індукція, дедукція, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, моделювання та ін.

Методи обробки результатів дослідження - методи якісного і кількісного аналізу.

Бібліотечно-бібліографічні методи - уміння стежити за виходом нової літератури, працювати з каталогом, картотекою, розшукувати потрібну книжку, добирати літературу з певного питання

Анотування - складання короткої бібліографічної довідки, характеристики змісту книги, статті

Цитування - використання точних дослівних уривків з якого-небудь тексту

Реферування - короткий виклад (усний чи письмовий) основних положень учення, наукової праці, дослідження або змісту книги

Складання плану – впорядкування, розміщення частин якого-небудь викладу, його композиція

Конспектування - складання короткого писаного викладу змісту чого-небудь

Методи творчої діяльності у зв'язку з прочитаним - перенесення знань у нову ситуацію, вміння бачити й формулювати проблему, переконструювати відомі знання і відкривати для себе нове

Спостереження - метод вивчення педагогічних явищ без втручання дослідника у навчально-виховний процес. Сутність даного методу полягає у тому, щоб шляхом безпосереднього простежування за конкретним явищем чи об'єктом (виникненням, перебігом, змінами) установити певні закономірності, характерні особливості.

Бесіда - метод одержання інформації шляхом двостороннього або багатостороннього обговорення питання, яке цікавить дослідника

Інтерв'ю - метод одержання інформації шляхом усних відповідей респондентів на систему стандартних питань, що ставляться дослідником усно

Анкета - список запитань, на які повинен відповісти опитуваний, вчитель чи учень. Цей метод застосовує більшість дослідників педагогічних явищ

Тест - Система психолого-педагогічних завдань, спрямованих на дослідження окремих рис і властивостей людини

Педагогічний експеримент – є своєрідним комплексом методів дослідження, що забезпечує науково-аргументовану перевірку висунутої

гіпотези. Він дозволяє більш глибоко, ніж інші методи, перевірити ефективність тих чи інших нововведень у галузі навчання й виховання, порівняти значимість різних факторів у структурі педагогічного процесу й вибрати найкраще для відповідної ситуації їх поєднання, виявити необхідні умови реалізації певних педагогічних завдань. Експеримент дозволяє виявити стійкі, необхідні, суттєві зв'язки між явищами, тобто закономірності, характерні для педагогічного процесу.

Природний експеримент - проводиться за звичних, природних умов навчання й виховання - у школі, класі тощо. Експериментатор спостерігає стан педагогічної діяльності, поведінку школярів або інші характеристики, що відповідають змісту наукового дослідження. Потім сам дослідник або вчителі здійснюють рекомендовані зміни змісту, форм, методів навчально-виховної діяльності. Після цього знову вивчається рівень вихованості, розвитку або успішності навчання школярів і робиться висновок про ефективність застосованої у звичних умовах системи заходів.

Лабораторний експеримент – проводиться у спеціально обладнаних технічними засобами й апаратурою дидактичних і психологічних лабораторіях. Це найскладніший метод дослідження, він вимагає від експериментатора великого досвіду і знань. Сутність його в тому, що явище, яке необхідно дослідити, викликається навмисне, а умови, за яких воно відбувається, змінюються, модифікуються, повторюються з метою вивчення й установлення певних закономірностей. Для того, щоб виявити і дослідити особливості поведінки людини в екстремальних, стресових чи фрустраційних умовах, ми створюємо або імітуємо нездоланні чи небезпечні ситуації, при яких психіка людини діє на граничних можливостях, де потрібна мобілізація всіх потенційних резервів (швидкості, енергійності, зосередженості)

Констатувальний експеримент – педагог-дослідник експериментальним шляхом установлює лише стан виучуваної педагогічної системи, констатує факт зв'язку, залежності між явищами

Формувальний експеримент – педагог-дослідник застосовує спеціальну систему заходів, спрямованих на формування певних рис особистості учнів, на поліпшення їх навчання, поведінки.

Індукція – форма наукового пізнання, що спрямоване на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між педагогічними явищами, узагальнення емпіричних даних на основі логічних висувань від конкретного до загального, від відомого до невідомого

Дедукція – виводиться шляхом висувань від загального до конкретного. Основою дедуктивного методу виступають наукові положення й постулати, що не вимагають дослідно-експериментального підтвердження, а сприймаються як аксіоми

Аналіз – явне або фактичне розкладання цілого на частини

Синтез – відновлення цілісності предмета, що розглядається, в усьому розмаїтті його виявлень

Порівняння – метод, за яким відбувається зіставлення досліджуваних предметів та встановлення їх подібності або відмінності

Класифікація - використовується на початкових стадіях дослідження і дає можливість упорядкувати та класифікувати педагогічні явища на основі визначення їх однорідності

Абстрагування – процес уявного відокремлення певної властивості або ознаки предмета з метою більш глибокого його вивчення \

Моделювання. Модель - це штучна система, яка відображає з певною точністю властивості об'єкта, що досліджується (схема, рисунки, короткі словесні характеристики, математичні формули). Побудова моделі, як правило, спрощує оригінал, узагальнює його. Це сприяє упорядкуванню й систематизації інформації про нього. Кожна модель має фіксувати найголовніші риси об'єкта вивчення. Дрібні фактори, зайва деталізація, другорядні явища ускладнюють саму модель та заважають її теоретичному дослідженню

Метод якісного аналізу – застосовується як якісне порівняння відповідей учнів, якісна характеристика набутих навичок, якісна обробка інформації про учня, що надійшла з різних джерел

Реєстрація – метод виявлення наявності певної якості у кожного члена групи і підрахунку загальної кількості тих, у кого дана якість є чи відсутня

Метод рангових оцінок – передбачає розміщення зібраних даних у певній послідовності, виявлення рівнів знань, умінь і навичок учнів.

Шкалювання – дає можливість ввести цифрові показники в оцінку окремих сторін педагогічних явищ

Статистичні методи – визначають середні показники з одержаних даних.

Основна література

I. Державні документи, проекти і концепції національної освіти і національного виховання в Україні

1. Декларація про державний суверенітет України. - К., 1991.
2. Акт проголошення незалежності України // Радянська Україна. -1991.-31 серпня.
3. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28

- червня 1996 року. - К.: "Україна", 1996. -56 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Педагогічна газета. - 2001. - № 7 (85), липень.
5. Закон України "Про освіту" // В кн.: Виховна робота в закладах освіти України. Випуск II. Збірник нормативних документів та методичних рекомендацій. - К.: ІЗМН, 1998. - С. 43-75.
6. Державна національна програма "Освіта". Україна XXI століття. -К., 1994.-62 с.
7. Концепція національного виховання // Освіта. - 1994. - 26 жовтня.
8. Закон України "Про загальну середню освіту" // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 28 від 16 липня 1999 р. - С. 547-562.
9. Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки Про мови в Українській РСР // Літературна Україна. - 1989. - № 45 від 12 листопада.
10. Закон України "Про вищу освіту". Прийнятий Верховною Радою України 17.01.2002 р. // Освіта. - 2002. - № 12 – 13.
11. Концепція середньої загальноосвітньої школи України // Початкова школа. - 1990. -№11. - С. 35-38.
12. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Педагогічна газета. - 2002. - № 1 (91), січень.
13. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. - К.: "Школяр", 1997. - 148 с.
14. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Освіта України. - № 40. - 5 жовтня 2000 р.

II. Підручники і посібники з основи наукового дослідження

Основна література

1. Баскаков А.Я. Методология научного исследования: Учеб. пособие / А. Я. Баскаков Н. В. Туленков ; Отв. ред. Дроздецкая М, В. - К. : МАУП, 2002. -216 с.
2. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник / М.Т.Білуха. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.
3. Вихрущ В.О. Методичні рекомендації до написання дипломних та випускних робіт / О.В. Вихрущ. -Тернопіль. 2001. – 25 с.
4. Вихрущ В.О. Методологія та методика наукового дослідження / О.В.Вихрущ. - Тернопіль, 2004. – 224 с.
5. Вишневський О.І., Кобрій ОМ., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневського. - Дрогобич: Відродження, 2001. - 268 с.
6. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. - К.: Либідь, 1997. - 376 с.
7. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень: Навч. посібник / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін ; за ред. Попсуєнко Ю. Г. - К. : Центр навч. літератури, 2004. – 212 с.
8. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: Навч. посібник / М.Д. Касьяненко. - К. : Вища школа, 1993. - 320 с.

9. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб.-3-є вид., / В.В.Ковальчук. -К.: Професіонал, 2005. – 240 с.
10. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посіб. / О.В.Крушельницька. – К: Кондор, 2006. – 206 с.
11. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: Підручник / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова ; За ред. Надольного І. Ф. - К.: Вікар, 2003. - 328 с.
12. Лудченко А.А. Основи научних досліджень: Учеб. пособие / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак ; Под ред. Лудченко А. . - К. : Знання, 2000. - 114 с.
13. Лудченко А.А. Основы научных исследований: Учеб. Пособ.-К.: Знання, 2000.-120 с.
14. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в [Текст]: навч.посібник.,-2-ге видання / Ю. В. Макогон. - Донецьк : Альфа-прес, 2007. - 144 с.
15. Методичні рекомендації до виконання дипломних робіт студентами педагогічного інституту /Уклад. Г. І.Артемчук, В.С.Демчук, М.Б. Євтух, З.М.Шалін.- К., 1990. –С.12-45.
- 16.Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г.Міценко, О.А.Даниленко, та ін.. - Л.: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.
- 17.Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення // авт..колектив: В.Л.Пілюшенко, І.В. Щербак, Е.І. Словенко. – К.:Лібра, 2004. -223 с.
- 18.Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. - К. : Професіонал, 2006. - 208 с.
- 19.П'ятницька-Позднякова, І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник /І. С. ГГ'ятницька-Позднякова ; Ред. Бадейкова В. М. - К. : Центр навч. літератури, 2003. -116 с.
- 20.Пальчевський С. Педагогіка / С.Пальчевський. - Київ, «Каравелла», 2008. – 264 с.
- 21.Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Україні (нариси). — К.: Радянська школа. 1991.
22. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. / В. І. Романчиков. - 2007.
- 23.Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / О.П. Рудницька, А.Г.Болгарський. - К.: Вища шк., 1998. - 143 с.
- 24.Сидоренко В.К. , Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень / В.К.Сидоренко, П.В.Дмитренко. – К.: РНКЦ, 2000. – 259 с.
25. Стеченко Д.М. , Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. 2-ге вид.- К.: Знання, 2007. – 317 с.
- 26.Свердан М.М. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. / М.М.Свердан. - Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
27. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень / С. М. Соловійов. - 2007. – 212 с.

28. Сорока М. Б. Національна система реферування української наукової літератури [Текст] / М. Б. Сорока. - К. : НБУВ, 2002. - 209 с.
29. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посіб. - К.: Вища шк., 2005.-239 с.
30. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів / О.Кіліченко, Л.Степанова, Ткачук О., В.Хрущ, О.Хрущ. Методичні матеріали. - Івано-Франківськ: Плай, 2003.- 88 с.
31. Тягур Р.С. Основи педагогічних досліджень: Навч. посібник. – 2-е вид. доп. / Р.С. Тягур. - Івано-Франківськ: Плай, 2008. - 95 с.
32. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. / А.С.Філіпенко. - К.: Академвидав, 2005. – 208 с.
33. Черній А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: Посібник.- 2-е вид. / А. М. Черній. — К. : Арістей, 2005. - 232 с.
34. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. - 5-те вид., / В. М. Шейко, Н. М Кушнарєнко. - К.: Знання, 2006. - 307 с.
35. Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт. / Р.Б. Шишка. - 2007. – 112 с.
36. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарєнко. - К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
37. Цехмістрові Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. Посібник / Г.С. Цехмістрова. - К.: Слово, 2004. – 240 с.
38. Ярмаченко М.Д. Важливий етап у розвитку педагогічної науки // Вісник Академії педагогічних наук України. -1993. - №1. - С.4-11.

Додаткова література

1. Бабанський Ю.К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований: Дидактический аспект / Ю.К. Бабанський. - М., 1982.- 212 с.
2. Введение в научное исследование по педагогике // Под ред. В.И. Журавлева. М., 1988.- 220 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка / Н.П. Волкова.-К.: Академія, 2001. - 576 с.
3. Вишневський О.І., Кобрій О.М., Чепіль М.М. Теоретичні основи педагогіки: Курс лекцій / За ред. О.Вишневського. - Дрогобич: Відродження, 2001. - 268 с.
4. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. Навч. посібник / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. -К.: Вища шк., 1995. - 237 с.
5. Головащук С.І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник / С.І. Головащук. -К.: Вища шк., 1995. - 319 с.
6. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. - К.: АПН України, 1995.- 45 с.
7. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. - К.: Либідь, 1997.-376 с.

8. Дарманський М.М. Дипломна робота в системі ступеневої підготовки педагогів / Дарманський М.М., Калинюк В.П., Телячий Ю.В. -Хмельницький: Вид-во ХГПШ, 2001.-141с.
9. Державна національна програма „Вчитель” (проект) // Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, 2001.- 9с.
10. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования / И.В. Загвязинский.-М.: Педагогика, 1982. – 160 с.
11. Клименюк А.В. Методология и методика педагогического исследования. Постановка цели и задач исследования: Учеб. Пособие / Клименюк А.В., Калита А.А., Бережная Э.П.. – К., 1988.
12. Кочетов А.И. Культура педагогического исследования. – 2-е изд., испр. и доп. / А.И. Кочетов. – Мн., 1996.
13. Кочетов А. Педагогическое исследование / А.Кочатов. Рязань,1975. С.5-61, С.69-75.
14. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва: Навч. посібник / М.Д.Касьяненко. -К.: Вища шк., 1993. - 320 с.
15. Коломієць В.О. Як виконувати курсову роботу: Метод. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів В.О. Коломієць. - К.: Вища шк., 2003.- 69 с.
16. Мойсеюк Н.Є.Педагогіка / Н.Є.Мойсеюк. - К., 2001. - 608 с.
17. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і зміст: навч. посіб / І.В. Мороз. -К.: Фірма „Курс”, 1994.-56 с.
18. Новий тлумачний словник української мови: У 4-х т. - К.: Аконтіт, 1998.
19. Організація науково-дослідної роботи в закладах освіти. - Тернопіль. „Астон”, 2001.-138с.
20. Основні вимоги до дисертації та авторефератів дисертації // Бюлетень ВАК України.-2008. - №3.- С.12-33.
21. Петров Ю.А. Азбука логичного мышления / Ю.А.Петров. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1991.-104 с.
22. Петров Ю.А. Культура мышления / Ю.А.Петров. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990.-118 с.
23. Полонский В.М. Оценка качества научно-педагогического исследования / В.М.Полонский. - М.: Педагогика, 1989. - 42 с.
24. Рудницька О.П. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник / Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. - К.: Вища шк., 1998.- 143 с.
25. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я.Савченко. -К.: Абрис, 1997. - 416 с.
26. Салкова Я. Методология и методы педагогического исследования / Я.Салкова. - М.: Педагогика, 1989. - 220 с.
27. Скаткин М.Н. Методология и методика педагогических исследований: (В помощь начинающему исследователю). – М., 1986.
28. Методы педагогических исследований /Под ред. А.И.Пискунова, Г.В.Воробьева.-М. ,1979.- С.-11-57,85-111, 139-214.

29. Фридман Л.М. Изучение личности учащегося и ученических коллективов: кн. для учителя / Л.М. Фридман.-М., 1988.-С.-30-34-30.

Шкала оцінювання:

90–100 балів – відмінно (A);

75–89 балів - добре (BC);

60–74 балів - задовільно (DE);

35–59 балів - незадовільно з можливістю повторного складання (FX);

1–34 балів - незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).

**ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Оцінка ECTS	Визначення	Університетська шкала	Національна шкала
A	Відмінно	10, 9 відмінно	5 відмінно
B	Дуже добре	8 добре	4 добре
C	Добре	7 добре	
D	Задовільно	6 задовільно	3 задовільно
E	Достатньо	5 задовільно	
FX	Умовно	4, 3	2

	незадовільно	незадовільно з можливим повторним складанням	незадовільно
F	Безумовно незадовільно	2, 1 незадовільно з обов'язковим повторним курсом	

Норми оцінювання

Оцінки „відмінно” 10 (А) якщо студент бере активну участь у науковій роботі, участь у студентській наукових конференціях, друкується у наукових журналах „Вісник”, Журнал „Еврика”, тощо.

Оцінки „відмінно” 9 (А) заслуговує студент, який виявив усебічні, системні й глибокі знання предмету „Основи наукових досліджень”, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою. Оцінка „відмінно” виставляється студентам, які засвоїли основи понять предмету „Основи наукових досліджень”, та уміння використовувати їх на практиці (написанні курсових робіт, статей), виявили творчі здібності в розумінні й використанні навчально-програмового матеріалу.

Оцінка „добре” 8 (В) заслуговують студенти, які виявили повне знання навчально-програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання (практичні, самостійна робота студента, засвоєння лекційного матеріалу) засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою предмету „Основи наукового дослідження”.

Оцінка „добре” 7 (С) виставляється студентам, які засвідчили системний характер знань із дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення й оновлення у ході подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Оцінка „задовільно” 6 (Д) заслуговує студент, що виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої наукової роботи, ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою.

Оцінка „задовільно” 5 (Е) вказує на хиби у знаннях студента, які можуть бути надолужені без повторного вивчення курсу.

Оцінка „незадовільно” (FX,F) виставляється студентіві, який виявив прогалини у знаннях основного навчально-програмового, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань.